

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΤΙ ΡΩΤΑΜΕ ΜΙΑ ΕΙΚΟΝΑ ;

ΤΙ ΜΑΣ ΑΦΗΓΕΙΤΑΙ ΜΙΑ ΕΙΚΟΝΑ ;

ΠΩΣ ΜΑΣ ΤΟ ΑΦΗΓΕΙΤΑΙ ΜΙΑ ΕΙΚΟΝΑ ;

ΣΥΝΘΕΣΗ:

Οργάνωση ενός συνόλου από επιμέρους στοιχεία σε μια ενιαία διάταξη

- Αρχική ιδέα σύνθεσης
- Μορφή της σύνθεσης
- Δομή της σύνθεσης

ΟΠΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

Βασικό λεξιλόγιο

Συντακτικοί κανόνες

Συστατικά στοιχεία:

Γεωμετρικά, Χρωματικά, Φωτισμός

Σημείο, γραμμή, επίπεδο, σχήμα, όγκος, μέγεθος, θέση

Χρώμα, τόνος,

Φως, πηγή, κατεύθυνση

ΚΕΝΤΡΑ ΜΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ:

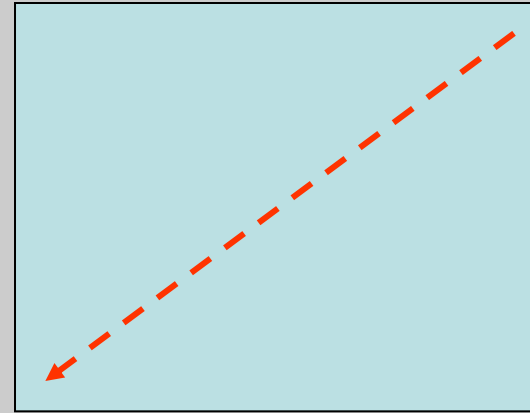
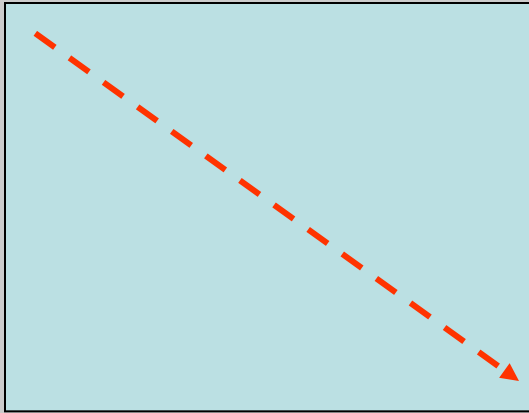
Μια εικόνα οργανώνεται γύρω από περισσότερα από ένα κέντρα

- γεωμετρικό κέντρο
- οπτικό κέντρο βάρους
- δευτερεύοντα κέντρα της εικονογραφικής σύνθεσης
- κέντρα αφηγηματικά

ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΦΗΓΗΣΗ

Τα συστατικά στοιχεία φτιάχνουν ρυθμούς, ισορροπίες, δυναμικές σχέσεις και ενδεχομένως αίσθηση κίνησης. Μερικές φορές δημιουργούν και ηχητικές εντυπώσεις.

Τα συστατικά στοιχεία συμβάλλουν στη δημιουργία μιας αφήγησης στο εσωτερικό της εικόνας, στη μετάδοση στο θεατή συμβολισμών, ιδεών και συναισθημάτων.

Στον δυτικοευρωπαϊκό εικονογραφικό πολιτισμό το σάρωμα μιας εικόνας από το μάτι γίνεται από επάνω αριστερά προς τα κάτω δεξιά.

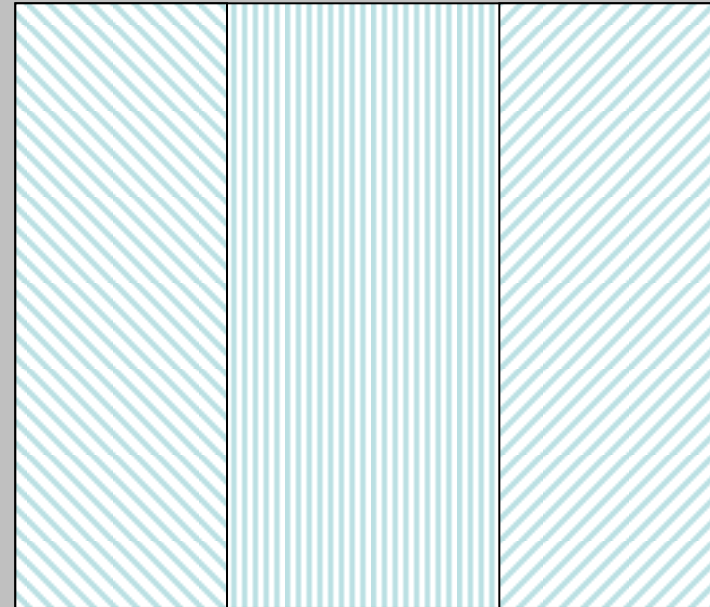

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ

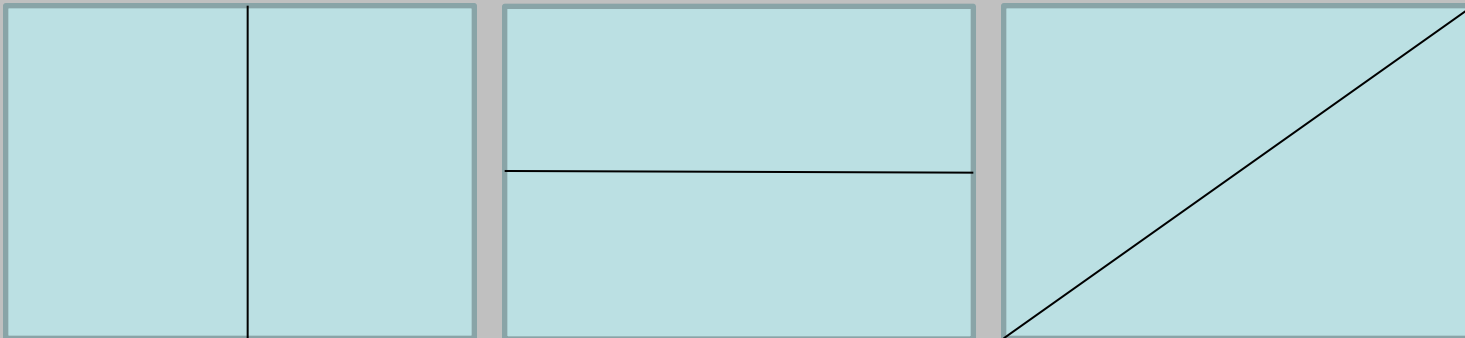
Οργάνωση βάθους σε επίπεδα:

- Πρώτο επίπεδο
- Μεσαίο επίπεδο
- Φόντο

Οργάνωση σε ζώνες

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ

ΧΩΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΣΕ 2 ΙΣΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

- Κάθετα
- Οριζόντια
- Διαγώνια

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ

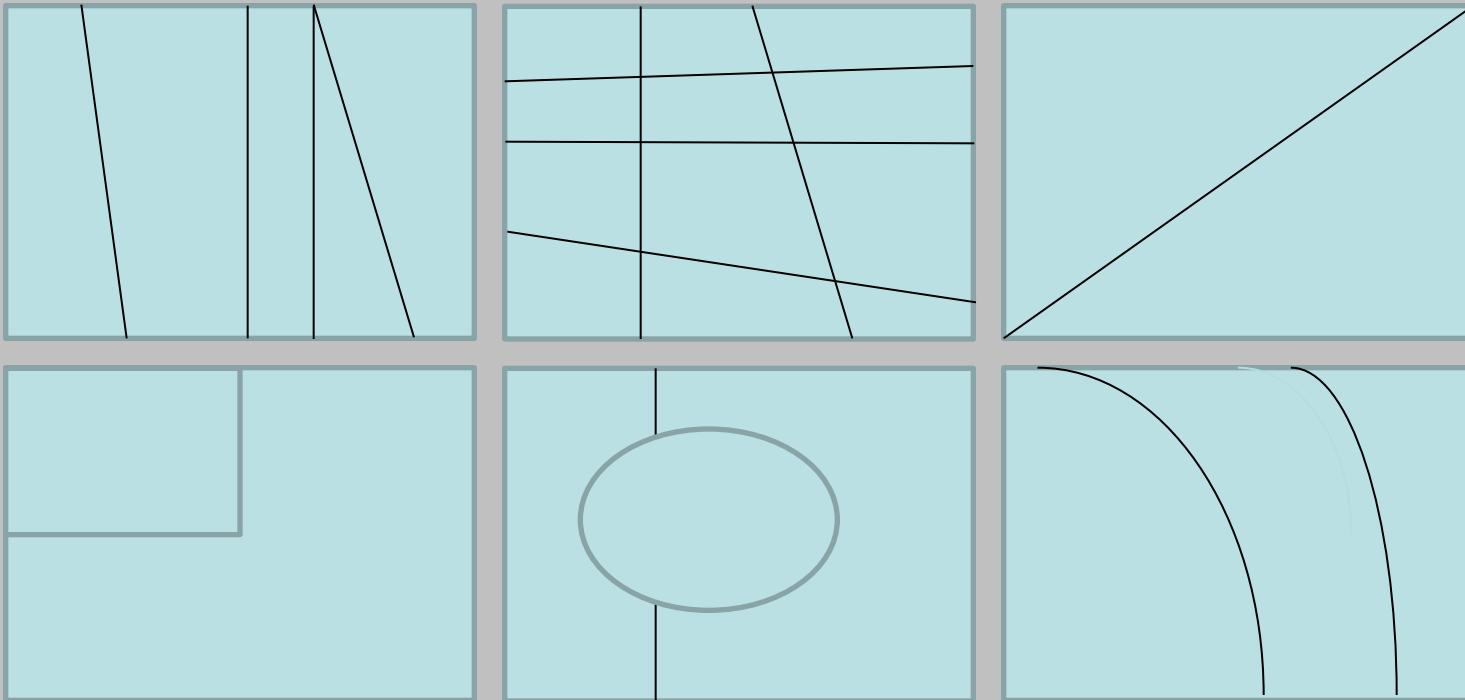

ΧΩΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΣΕ 3 ΙΣΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

- Κάθετα
- Οριζόντια

ΧΩΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΈΝΑ ΚΑΝΑΒΟ 9 ΤΜΗΜΑΤΩΝ (ΚΑΝΟΝΑΣ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ)

ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ

ΧΩΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΜΕ ΤΗ
ΒΟΗΘΕΙΑ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ Η ΑΚΑΝΟΝΙΣΤΩΝ ΚΑΝΑΒΩΝ

ΑΡΜΟΝΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ

Συστήματα που βασίζονται σε αριθμητικές αναλογίες

Συστήματα που βασίζονται σε γεωμετρικές αναλογίες

Συστήματα που βασίζονται στο ανθρώπινο σώμα

Ο όρος αρμονία χρησιμοποιείται γενικά για να δηλώσει μια αφηρημένη κατάσταση ισοδύναμη με την ωραιότητα.

Από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα έχει επιχειρηθεί να προσεγγιστεί η αρμονία με τη χρήση συγκεκριμένων κανόνων.

Στόχος των αρμονικών συστημάτων είναι να οργανωθούν τα στοιχεία της σύνθεσης με μια ορισμένη τάξη ώστε να υπάρχει αρμονία τόσο στις σχέσεις των επιμέρους στοιχείων όσο και στο σύνολο του έργου.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

Ένα σύστημα που συνδυάζει συγκεκριμένες θεωρητικές αρχές με **μετρικές οδηγίες** για την εφαρμογή τους.

Οι κανόνες σύνθεσης, όπως ο **κάναβος** και τα **αρμονικά συστήματα**, είναι ευέλικτα σχήματα. Και μπορούν να εξειδικεύονται κάθε φορά ανάλογα με το έργο.

ΜΕΤΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ανθρωπομετρία

Κλίμακα

ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ ΣΤΟΥΣ ΟΔΗΓΟΥΣ ΣΧΕΔΙΑΣΗΣ

Η χρήση των αρμονικών συστημάτων από την αρχαιότητα ως την Αναγέννηση είχε χαρακτήρα μεταφυσικό. Υπήρχε η πίστη πως συγκεκριμένες μαθηματικές σχέσεις περιέγραφαν την **αρμονία του σύμπαντος**.

Από τα τέλη του 17^{ου} αιώνα οι κανόνες αρμονίας χάνουν την μεταφυσική τους διάσταση και γίνονται **οδηγοί σχεδίασης**.

Τον 18^ο αιώνα, οι επιστήμονες προσπάθησαν να απαλλάξουν τις μονάδες μέτρησης από τα ανθρωπομορφικές και κοινωνικές αναφορές και αναζήτησαν στη φύση φυσικά φαινόμενα για τον ορισμό μονάδων με **οικουμενικό χαρακτήρα**.

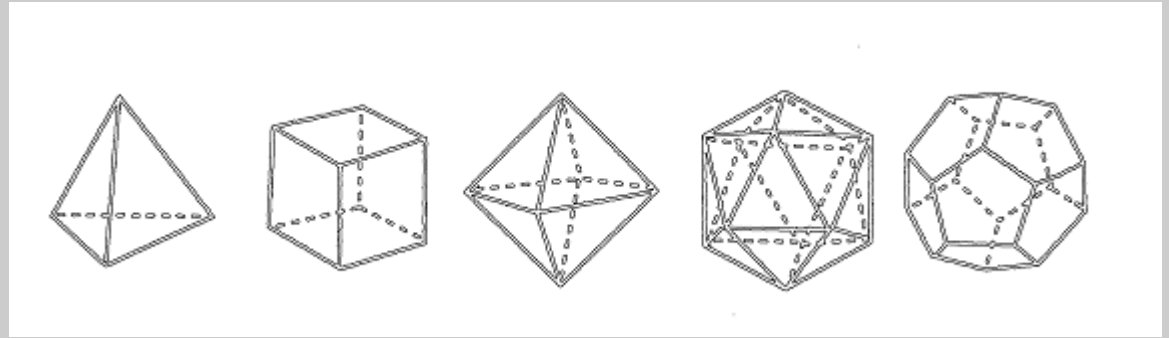
ΑΡΜΟΝΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Συστήματα που βασίζονται
σε αριθμητικές αναλογίες

Η πεποίθηση πως η αρμονία του σύμπαντος εκφράζεται με τη σχέση ορισμένων αριθμών γεννήθηκε από τους Πυθαγόρειους και τους Πλατωνικούς φιλοσόφους.

Οι Πυθαγόρειοι συσχέτισαν την αρμονία του κόσμου με την αρμονία της μουσικής. Ανακάλυψαν ότι οι χορδές με μήκη που έχουν σχέση 1:2:3:4 παρήγαν όλες τις συνηχήσεις του αρχαίου ελληνικού μουσικού συστήματος, Διαπίστωσαν επομένως σχέση ανάμεσα στο μήκος της χορδής και τη μουσική αρμονία.

Ιδανικά στερεά

Ο Πλάτωνας αντιστοίχισε την κοσμική τάξη με 2 γεωμετρικές προόδους.

Η πρώτη αποτελείται από τους αριθμούς 1,2,4,8 και η δεύτερη από τους 1,3,9,27.

ΑΡΜΟΝΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Συστήματα που βασίζονται σε γεωμετρικές αναλογίες

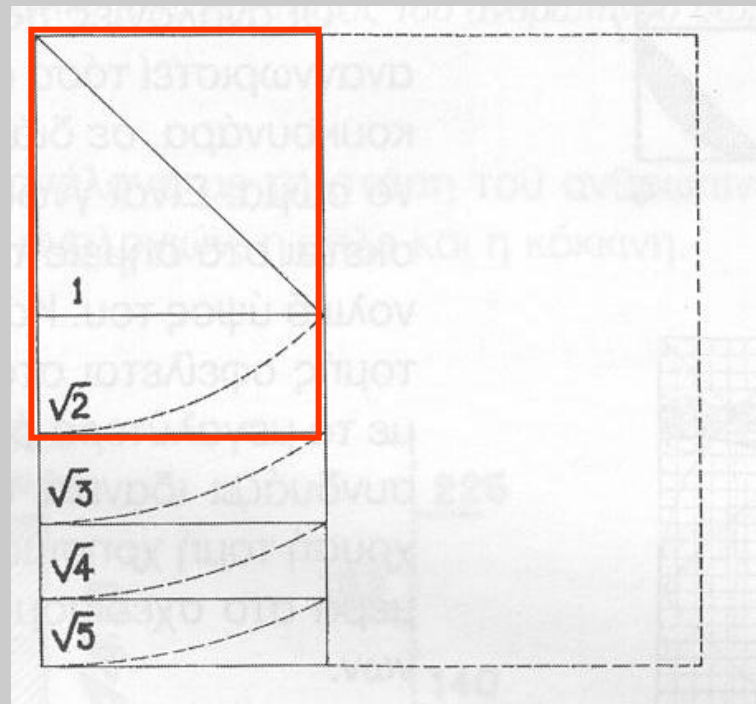
Η χρήση των αρμονικών συστημάτων κορυφώθηκε στην Αναγέννηση από ζωγράφους και αρχιτέκτονες.

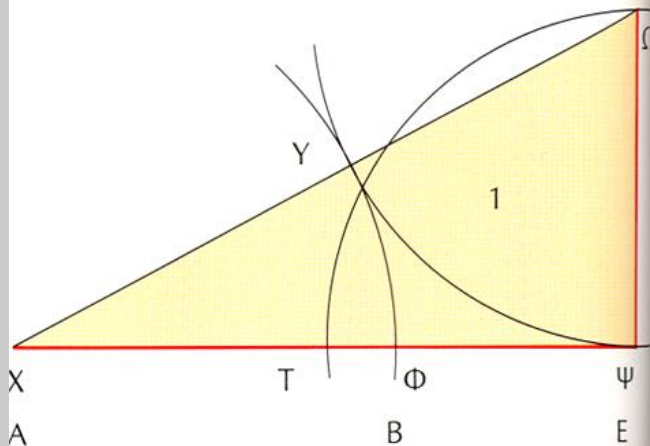
Αρχιτέκτονες όπως ο Παλάδιο, ο Σέρλιο και ο Αλμπέρτι βάσισαν τη σύνθεση των έργων τους σε ένα συνδυασμό αριθμητικών και γεωμετρικών αναλογιών.

ΑΡΜΟΝΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

ΔΥΝΑΜΙΚΑ ΟΡΘΟΓΩΝΙΑ

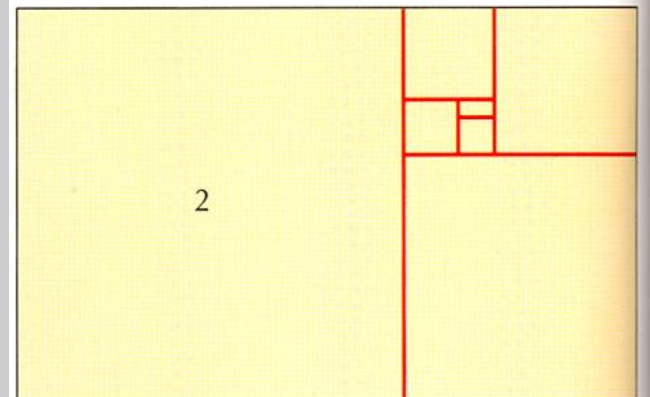
Δυναμικά ορθογώνια ονομάζονται τα ορθογώνια παραλληλόγραμμα που έχουν τη μια πλευρά τους ίση με την πλευρά ενός τετραγώνου και την άλλη πλευρά ίση με την διαγώνιο του ίδιου τετραγώνου.

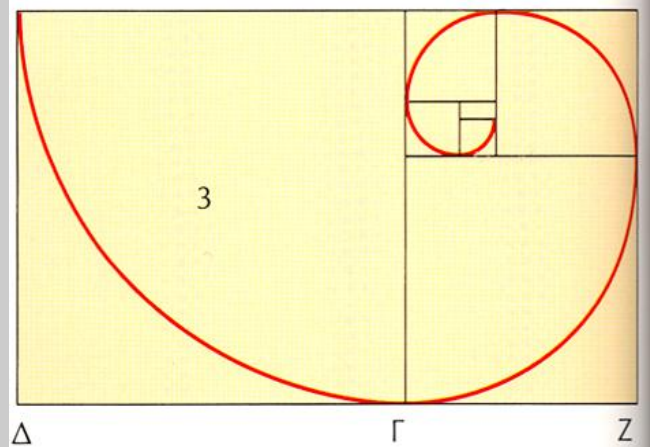

ΑΝΑΠΤΥΓΜΑ ΤΗΣ ΧΡΥΣΗΣ ΤΟΜΗΣ

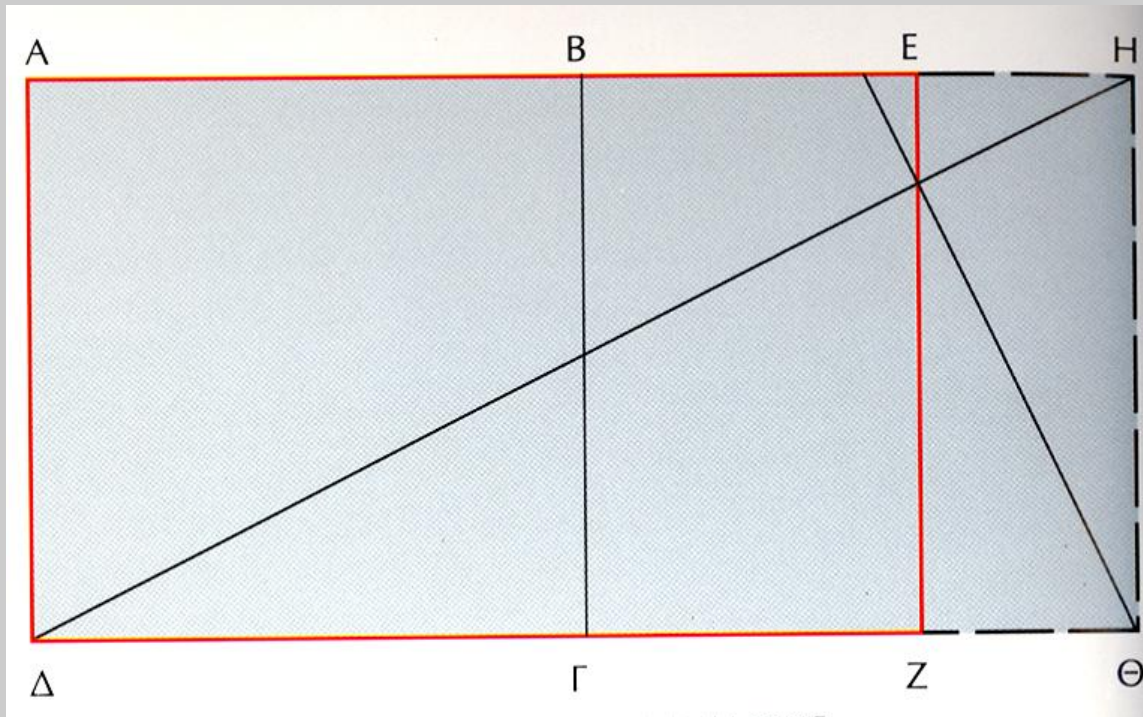
(Σχ. 1) Αν ένα ευθύγραμμο τμήμα διαιρεθεί σύμφωνα με τη Χρυσή Αναλογία, η αναλογία του μικρότερου τμήματος προς το μεγαλύτερο είναι ίση με την αναλογία του μεγαλύτερου τμήματος προς το σύνολο. Για να διαιρέσουμε το ευθύγραμμο τμήμα ΧΨ με βάση τη Χρυσή Αναλογία, βρίσκουμε το κέντρο Τ του ΧΨ· με κέντρο το Ψ και ακτίνα ΤΨ, σχεδιάζουμε ένα τόξο που τέμνει στο σημείο Ω την κάθετο στο ΧΨ στο Ψ. Φέρνουμε τη ΧΩ. Με κέντρο το Ω και ακτίνα ΩΨ χαράζουμε ένα τόξο που τέμνει τη ΧΩ στο Υ. Με κέντρο το Χ και ακτίνα ΧΥ, σχεδιάζουμε ένα τόξο που τέμνει τη ΧΨ στο Φ. $ΧΨ:ΧΦ = ΧΦ:ΦΨ$.

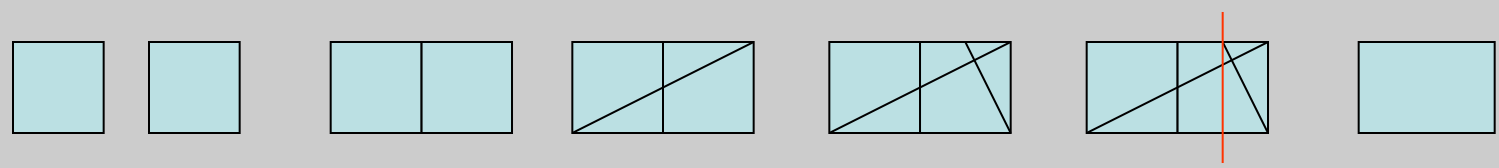
(Σχ. 2) Ένα ορθογώνιο που οι πλευρές του έχουν τη Χρυσή Αναλογία (σ. 8) μπορεί να διαιρεθεί σε ένα τετράγωνο ΑΒΓΔ και ένα Χρυσό Ορθογώνιο ΒΓΖΕ. Το ορθογώνιο αυτό μπορεί στη συνέχεια να διαιρεθεί σε ένα τετράγωνο και ένα Χρυσό Ορθογώνιο κ.λπ.

(Σχ. 3) Ενώνοντας τα τεταρτοκύκλια, δημιουργείται μια έλικα που είναι ακριβές αντίγραφο αυτών που συναντάμε στη φύση (πάνω αριστερά).

Το χρυσό τετράγωνο

ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΣΩΜΑ ΩΣ ΠΗΓΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ

Τα μέλη του ανθρώπινου σώματος χρησιμεύουν ως αναφορά για μετρήσεις μήκους, κλπ και οι αντίστοιχες μονάδες έχουν ανθρωπομορφικές ονομασίες (δάχτυλο, βραχίων, πήχης, οργιά, πόδι, κλπ).

Η αξία των μονάδων αυτών ποικίλει από περιοχή σε περιοχή, παρότι η ονομασία παραμένει η ίδια.

ΜΟΝΑΔΕΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΜΕ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Μονάδες μέτρησης απαλλαγμένες από τα ανθρωπομορφικές και κοινωνικές αναφορές και οριζόμενες με βάση φυσικά φαινόμενα.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΦΥΣΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΜΕΤΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

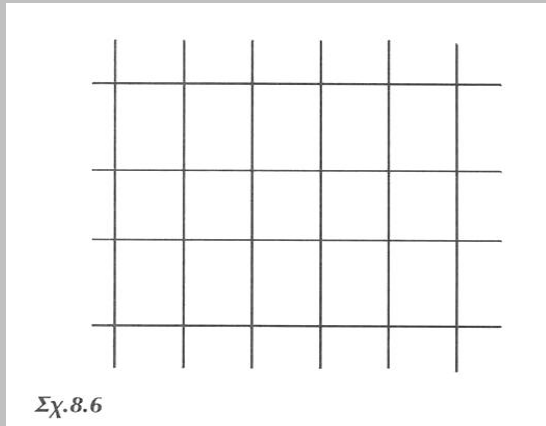
Στα τέλη του 18ου αιώνα ίσχυαν στη Γαλλία σχεδόν σε κάθε χωριό διαφορετικά μέτρα και σταθμά. Συνολικά, υπολογίζονταν περίπου 250.000. Σε συνδυασμό δε με ένα τεράστιο πλήθος διαφορετικών νομισμάτων, δημόσιων και ιδιωτικών φόρων, δασμών και απαγορευτικών διατάξεων για διακίνηση προϊόντων, δεν ήταν δυνατόν να πραγματοποιηθεί το εμπόριο, για το οποίο ενδιαφερόταν κυρίως η ανερχόμενη μεσαία τάξη.

Η Εθνοσυνέλευση στην επαναστατημένη Γαλλία έδωσε το 1790, ένα χρόνο μετά την έφοδο στη Βαστίλη, την εντολή στην Ακαδημία Επιστημών να επεξεργαστεί ένα «διεθνές» σύστημα μέτρων και σταθμών.

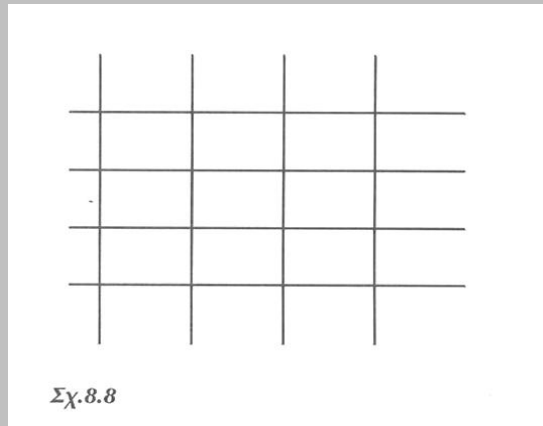

ΚΑΝΑΒΟΣ

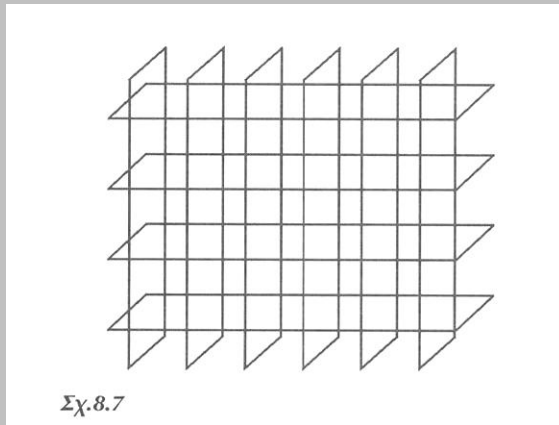
Ο κάναβος είναι ένα πλαίσιο τεμνομένων γραμμών που αποτελεί βασικό οδηγό στη σύνθεση.

Σχ.8.6

Σχ.8.8

Σχ.8.7

